gemeenteraad
Haarlemmermeer

Index Raadsvergadering
Raadsplein

raadsgriffie

Opening van het politieke jaar d.d. 2 september 2021

Index **Pagina**

0. Themabijeenkomst Stilstaan bij corona 2-16

VERSLAG VAN DE OPENING VAN HET POLITIEKE JAAR DER GEMEENTE HAARLEMMERMEER OP DONDERDAG 2 SEPTEMBER 2021

Thema Stilstaan bij Corona

De VOORZITTER: Dames en heren, hierbij open ik deze bijzondere raadsvergadering ter ere van de opening van het politiek jaar 2021-2022. Van harte welkom na een mooi reces, beste leden van de gemeenteraad van Haarlemmermeer, leden van het college, onze medewerkers. En van harte welkom onze speciale gasten aanwezig en u ook die thuis meekijkt nu live of straks nakijkt. Van harte welkom. Vandaag gaan wij stilstaan bij corona.
De start van een politiek seizoen is eigenlijk een heel feestelijk moment en zeker dit jaar, want het wordt uw jaar. In maart 2022 is, wat mij betreft – en volgens mij ook voor u – de belangrijkste dag in het bestaan van een gemeenteraadslid. Want een keer per vier jaar gaat uw dag, de dag waarop de kiezer uw inzet en uw inspanningen weegt, plaatsvinden en al dan niet kiest voor u of u door kunt gaan. Of de kiezers op u stemmen heeft niet alleen te maken met wat u afgelopen jaren in dit huis heeft gezegd of gevonden of wie u bezocht heeft of naar wie u heeft geluisterd of met wie u hebt gesproken. Of de kiezers op u stemmen is mede afhankelijk van de ontwikkelingen in de nationale politiek en daar gebeurt nogal wat, van de geopolitieke situatie en ook de waan van de dag en zelfs of het wel of niet regent op die dag kan invloed hebben op of u wel of niet terugkeert in deze stoelen. Een verkeerde uitslag van een debat op landelijk niveau die helemaal niet gaat over onderwerpen die ons direct aangaan, kan zo ook maar impact hebben. Maar goed: de verkiezingen vormen dus geen rapportcijfer voor alles wat u afgelopen jaar heeft gedaan, maar wel uw democratische thermometer. En dat is altijd fijn, want daar doet u het voor. U bent er immers om te kijken of u de inwoners van deze gemeente een mooie gemeente kunt bieden met betere voorzieningen. Alles staat de komende periode in het teken van uw dag in maart: uw eigen kandidaatstelling of het afscheid uit ons midden omdat u zelf verkiest een andere route te gaan, samenstelling van het verkiezingsprogramma en de campagne. Dus het worden drukke tijden. Ik ben zelf ooit raadslid geweest. Ik vond het mooie tijden. Dus ik hoop dat u ervan geniet.
En eigenlijk zou dus deze dag, vandaag, de start van dit jaar een hele feestelijke moeten zijn, maar bij de voorbereidingen van deze dag realiseerden we dat het best lastig is om feestelijk te starten als je je realiseert dat heel veel inwoners van ons nog bezig zijn om te herstellen van een hele zware periode. Een tijd die heel veel impact op ons heeft gehad en waarbij mensen zijn geconfronteerd met enorme verliezen. Dat maakt voor hen de afgelopen tijd maar ook de komende tijd extra moeilijk. En daarom hebben we besloten, samen met u, om vandaag vooral bij de politieke opening van dit jaar stil te staan bij hen: zij die hebben geleden onder corona. En dat doen we door eerst terug te kijken en stil te staan bij veel van onze inwoners en hun verdriet. Dat doen we onder andere samen met onze nieuwe polderdichter Demi Baltus en met zangeres Gabriëlle Lo. Daarna horen we getuigenissen van inwoners. Maar we kijken ook naar de impact van de crisis op onze samenleving. Het is een goede gewoonte om iemand uit te nodigen als lezing aan het begin van zo een opening met een onderwerp waarmee u uzelf kunt verrijken voor de rest van het jaar. Dat is dus geen debat. Het is een lezing. U kunt dus ook geen vragen stellen. Ik wilde het maar even zeggen. Maar u kunt wel informatie ophalen die u kunt gebruiken, zeker komend jaar als het gaat over uw verkiezingsprogramma en kijken hoe u wilt kijken naar Haarlemmermeer en de wederopbouw na de corona. Isabella Suarez en Rinske Derksen, beiden werkzaam als onderzoeker bij de gemeente Haarlemmermeer, zullen deze lezing verzorgen.
Aan mij om u een mooi politiek jaar te wensen met voor u allemaal een heel goed verkiezingsresultaat. Dan krijgen we een beetje Haagse toestanden. Maar ik wens ons wel een heel mooi constructief jaar toe, waarin we onder andere van vergaderruimte zullen wisselen hier en eind december gaan we verhuizen. Maar of het nu hier is of in het vervangende raadhuis: ik hoop dat er

mooie debatten zullen klinken en goede besluiten zullen worden genomen. En ik wil deze speech afsluiten met de woorden van een vrouw die haar waarde als politica en als bestuurder dubbel en dwars heeft bewezen, Angela Merkel, bondskanselier van Duitsland. Zij zei: "Politiek bedrijven is niet constant naar de windhaan op het dak kijken, maar de eigen overtuigingen uitvoeren." En dat gun ik u van harte.
Dames en heren, het afgelopen jaar heb ik met veel mensen gesproken en hoe zij geconfronteerd zijn met het coronavirus. En ieder verhaal maakt veel emoties los, maar er zijn een paar verhalen die mij bijzonder diep hebben geraakt en die ik heel graag met u wil delen, vooral omdat er sprake was van onmetelijk verdriet, een enorme machteloosheid of een schrijnende eenzaamheid. Het zijn verhalen waar woorden te kort schieten en ik misschien ook niet in staat ben om over te brengen wat de emotie is, maar juist dat wil ik met u delen. Want het zijn getuigenissen van een donker anderhalf jaar.
Vorig jaar maart kreeg een mevrouw uit Hoofddorp een telefoontje van het ziekenhuis in Haarlem. Zij moest direct naar het ziekenhuis komen, want haar man was op de intensive care opgenomen. Enkele maanden daarvoor was hij met een vriend naar Oostenrijk gereden om te skiën. Ze waren met flinke griepverschijnselen naar huis gereden. En het laatste stuk waren hun klachten zo verergerd, ze hadden het zo benauwd, dat ze meteen door waren gereden naar het ziekenhuis. Daar werd toen het toen nog onbekende virus corona COVID-19 geconstateerd. De arts vertelde aan de vrouw dat het zo slecht ging met haar man dat ze maar meteen naar het ziekenhuis moest komen met haar kinderen. Eigenlijk mocht er niemand op de IC komen vanwege besmettingsgevaar, maar de artsen gaven de vrouw en kinderen de schaarse beschermingsmiddelen zodat ze toch afscheid konden nemen van hun man en hun vader. De man overleed kort daarna in het bijzijn van zijn kinderen in de armen van de vrouw. Radeloos, vol onbegrip dat haar heel gezonde jonge man, haar jonge echtgenoot er ineens niet meer was. En het beeld van die intens verdrietige vrouw met haar man in haar armen staat de arts en de verpleegkundigen van de IC heel scherp op hun netvlies getekend. Het staat symbolisch voor corona. De artsen voelden zich machteloos omdat ze geconfronteerd werden met iemand die ziek was, die ze wilden helpen en ze wisten niet wat ze moesten doen. Terwijl hun professie is om altijd iets te willen proberen.
Het was een van de eerste casussen in het ziekenhuis. Niet veel later stroomde het ziekenhuis vol met coronapatiënten. En er waren niet genoeg beschermingsmiddelen. Alle mensen in het ziekenhuis die geen verpleegkundige of arts waren, gingen in de kelder alles wat ze hadden aan maskers en aan andere beschermingsmiddelen, zoals overalls, ontsmetten om hergebruik mogelijk te maken. Vanaf dat moment was het dus ook niet meer mogelijk voor familieleden om nog bij hun geliefden te zijn op het moment dat het slecht ging en bij de laatste uren. Er waren geen mondmaskers, afdelingen werden gesloten.
Dat gold in ziekenhuizen, maar ook in onze verpleeghuizen. De vele bewoners van verpleeghuizen die corona kregen, werden liefdevol verpleegd. De meesten van deze bewoners waren broos. Ze hadden geen weerstand tegen het virus. In sommige tehuizen was meer dan de helft van de bewoners besmet evenals veel verpleegkundigen. Al die huizen werden daarom gesloten voor familie en vrienden. Denkt u eens in: verboden voor familieleden. Je man, je vrouw of je kinderen: ze konden niet aanwezig kunnen zijn, geen afscheid nemen van hun vader of moeder, geen hand vasthouden, niet er tot het einde bij blijven. Het mocht niet. Afscheid moest vaak via Skype of telefoon. De verpleegkundigen namen de rol van de familieleden over en namen de hand van de stervende patiënt vast om zo het laatste moment steeds bij te staan.
En als je dan je geliefde verloren had, moest afscheid worden genomen in een bijna lege aula of kerk zonder elkaar vast te kunnen houden, te omarmen, zonder schouder om op te huilen. Je kon niet samenkomen om herinneringen te delen. En ik weet niet of u het heeft meegemaakt, maar ik heb het meegemaakt en ik vond het echt naar dat na zo een afscheid je niets kon met de nabestaanden. Niet even ze kon knuffelen of samen kon napraten. Als je dan thuiskwam – en er kwamen echt mensen die allen thuiskwamen, die alleenstaand waren geworden – dan had je geen bezoek. Niemand kon je fysieke steun bieden. Niemand mocht langskomen.

Dames en heren, vandaag staan we stil bij al die mensen die dit is overkomen en vooral ook hun nabestaanden die niet alleen hun geliefde kwijtraakten, maar ook niet op een goede wijze afscheid hebben kunnen nemen. Bij heel veel mensen zit het verdriet nog diep, omdat de verhalen niet gedeeld zijn met anderen en de herinneringen niet zijn opgehaald. Wij denken vandaag aan hen.
Corona was ook een verdrietige eenzame tijd voor alleenstaanden, voor jongeren en veel senioren en vooral kwetsbare ouderen die binnen moesten blijven en geen bezoek konden of mochten ontvangen. Kinderen en kleinkinderen die niet binnen mochten komen, zwaaiden door het raam. Wat overbleef was eenzaamheid die aan de ziel knaagde.
Ik wil een voorbeeld nog noemen. Dat gaat over een jongere. Die woont hier in Hoofddorp. Hij woont anderhalf jaar op kamers. Hij is student. Studeren deed hij via internet. Hij zag zijn medestudenten uitsluitend via Zoomcolleges. Hij ging naar buiten om boodschappen te halen, af en toe een frietje of een pizza en voor de rest zat hij thuis. Zijn telefoon was lifeline. Naar zijn ouders kon hij niet, want die hadden een kwetsbare gezondheid. De was zette hij bij hen bij de voordeur en die haalde hij ook weer op. Gestreken, zoals moeders dat dan doen. En dan ook nog een bakje waarin dan een restje eten zat of een lekker stukje taart. Dat was alles wat de ouders hem konden bieden. Dan ging hij weer terug naar zijn kamer van drie bij vier. En hij merkte dat het steeds moeilijker werd om op te staan, want hij miste de mensen om hem heen, de interactie, samen iets leuks doen. Hij speelt gitaar en hij schrijft liedjes. Hij vertelde me deze week dat zijn teksten steeds meer gaan over donkerte en eenzaamheid omdat hij zich verlaten en terneergeslagen voelt.
Dames en heren, deze intense verhalen zijn niet verzonnen. Het zijn maar een paar van de vele getuigenissen van deze bijzondere periode. U hoort er straks meer van mensen zelf. In dit geval gaat het over de mensen die ernstig verdriet hebben meegemaakt. Maar er zijn ook mensen die het gewoon hebben overleefd en corona hebben doorgemaakt, maar daar wel een conditie van kwijt zijn, waarvan het gehoor is aangetast, smaak en reuk kwijt zijn en traumatische ervaringen hebben moeten verwerken. Juist afgelopen anderhalf jaar heb ik mogen ervaren wat de kracht van onze inwoners is. Dat juist bij ons mensen op elkaar letten, er voor elkaar waren. Ze deden boodschappen voor elkaar. Een kaartje in die bus van die alleenstaande vrouw die net haar man kwijt was geraakt. Ze speelden muziek voor het verpleeghuis. Jongeren die verrassingspakketten maakten voor ouderen en alleenstaanden. Veel donaties die werden gegeven aan de Voedselbank. Er waren zulke hartverwarmende initiatieven. In onze dorpen, klein en groot, in Haarlemmermeer zijn mensen er voor elkaar. We laten elkaar niet in de steek. En de kracht van deze gemeente is dat de inwoners elkaar kennen en er voor elkaar zijn. Ook in deze moeilijke tijd die we achter de rug hebben. Veel mensen moeten hun verdriet nog verwerken, zijn nog terneergeslagen. Ik hoop dat wij allemaal naast deze mensen gaan staan, een arm om hen heenslaan – nu spreekwoordelijk, want het is nog steeds coronatijd – en er voor hen zijn: luisterend naar hun herinneringen aan de geliefden die zij verloren aan corona. Vandaag staan wij stil bij de overledenen vanwege corona en hun nabestaanden. Ik zou u willen vragen om daarom een minuut te gaan staan in stilte om hen te gedenken.

Een minuut stilte wordt in acht genomen

De VOORZITTER: Dames en heren, dank u wel.
Dan gaan we nu luisteren naar Gabriëlle Lo.

Gabriëlle Lo zingt het lied Closer to each other.
Applaus
De voorzitter overhandigt Gabriëlle Lo een boeket bloemen.

De VOORZITTER: Dames en heren, vlak voor het reces is er een nieuwe polderdichter gekozen. Ik wil haar graag uitnodigen om een gedicht voor te lezen met dit thema. Haar naam is Demi Baltus. Ga je gang.

DEMI BALTUS: Onaangeraakt: Een pandemie in 365 dagen
Dag 37
We ervaren hoe klein een kamer is als we er dagenlang verblijven
Voelen hoe onze lijven zenuwachtige rondjes lopen over het tapijt
Wanhopig op zoek naar een tijdverdrijf, samenzijn en zekerheid
herinneren we ons de tijd waarin we blij waren als we thuiskwamen
Nu komen de muren op ons af
openen we de ramen en verlangen we naar de chaos van het dagelijks bestaan
Dag 48
Halen we een frisse neus op het strand
Lopen 10.000 stappen per dag in de bossen
Trappen in colonne alle heideplantjes plat
Eenmaal thuis starten we hobby's waar we nooit de tijd voor hebben gehad
Gaan tuinieren en klussen en maken in een moordend tempo al onze onvoltooide projecten af
Verpulveren zorgvuldig ieder blok aan ons been
Dag 83
We knuffelen opnieuw onze grootmoeder niet
Zwaaien vanachter glas of in marsmannetjespak
naar een vrouw die eerst nog fit en kwiek maar nu een schim is van wie ze was
Dat zij nog moet ervaren in het najaar van haar leven
hoe ieder mens vereenzaamt als hij geen aanspraak heeft
Dag 111
We leren onszelf te omhelzen
Slaan onze armen stevig om onze hongerige lijven
Terwijl de liefde op de ramen bonst en wij niks liever willen dan samenzijn
worden we verplicht om bij elkaar uit de buurt te blijven
Het is mei en de lammetjes dartelen luchtig door de weide
De liefde was nog nooit zo besmettelijk als nu
Dag 164
We leren onze waardering uit te spreken
Voor elkaar, voor het leven, voor alle hulpverleners die nog beter hun best doen dan normaal
Die over hun eigen grenzen gaan om anderen de beste zorg te kunnen geven
Die soms nog amper op hun benen kunnen blijven staan
en aan het einde van de dag steevast onuitputtelijke helden bleken
Hoe uiting aan onze waardering te geven
Wie eenmaal klapt, kan blijven klappen voor weken
Dag 173
We besluiten dat het onmenselijk is als iemand zijn laatste momenten niet met zijn naasten kan delen
Als er niemand is om steun te geven
Niemand om een langzaam witter wordende hand te strelen
om te troosten als de hand niet meer beweegt
Dag 221
We staren ons stuk op laptopschermen
Blijven voor de zesendertigste keer in een veel te lange meeting hangen
Proberen tevergeefs om Teams opnieuw op te starten
Kunnen helaas niet worden toegevoegd aan het gesprek
Het maakt ons langzaam gek
Het verlangen naar een druk kantoor, het overvolle klaslokaal,
het prachtige kabaal van een plek waar heel veel mensen samen zijn

En de trein,
die overvolle trein op maandagochtend waarin je bijna altijd tegen vreemde mensen aanstond
zelfs die wordt nu gemist
Dag 259
We lopen door straten die steeds leger raken
Zien achter winkelruiten huilende eigenaren hun levenswerk bij elkaar rapen
Horen hersens kraken op zoek naar een uitweg
wachtend op een steunpakket, een handreiking van hoop
Hoe groot is de spaarpot nog?
Hoeveel tijd is er te koop?
Dag 318
We vergeten hoe het voelt om uit te gaan
Om met een koud glas in onze handen heel dicht op de ander te staan
Om te flirten, te dansen, te schuren en zweten
En de volgende dag niet meer te weten wat we in vredesnaam hebben gedaan
En in onze dronken dromen bezoeken we theaters, tentoonstellingen en concertzalen
Ontwaken met een kater
Zijn dorstig naar cultuur
Dag 365
We leren dat we ook dit kunnen overleven
Dat er altijd nieuwe wegen zijn, meer mogelijkheden
Dat we, als het moet, kunnen wennen
aan dat wat we ons anderhalf jaar geleden nooit hadden kunnen voorstellen
Dat we daar geen genoegen mee hoeven nemen
maar dat het soms niet anders kan
En dat we het oude normaal nog niet zijn vergeten
Dank u wel.

Applaus

De VOORZITTER: Dat hebben wij allemaal in onze polder, sprak zij trots. Dames en heren, dit was de afronding van de herdenking. Wat we hebben aangegeven is dat we vooral stil wilden staan bij het leed, maar we willen ook met u gaan kijken naar wat dat betekent voor de komende jaren. Daarvoor nodig ik uit Isabel. Haar presentatie wordt afgewisseld met getuigenissen van inwoners uit onze gemeente.

ISABEL SUAREZ: Nou, bedankt. Na het gedicht krijg ik de opgave om u in veel minder compactheid en schoonheid mee te nemen in toch de effecten van corona van het afgelopen jaar. De burgemeester heeft al aangegeven dat het een lezing is en dat u geen vragen kunt stellen. Voor het reces heeft u wel een brief van ons ontvangen met de link naar onze publicatie. Daarin vroegen wij om ons vragen te stellen. We hebben nog geen vragen ontvangen. Ik ga daaruit niet de conclusie trekken dat het allemaal glashelder voor u was. Mij lijkt de conclusie meer rechtvaardig dat u lekker met reces was en genoot van uw welverdiende rust. Ik wil u wel aangeven dat u die vragen alsnog kunt stellen via de mail en dat we die dan met alle plezier zullen beantwoorden. Ik heb me dus in deze presentatie niet kunnen voorbereiden op de vragen die u had. En dat maakt het voor mij moeilijk, want ik heb weinig tijd en moet u toch een impressie geven van alles wat er in dat jaar corona gebeurd is in onze gemeente. Dus ik heb gekozen voor een impressionistische aanpak. Ik ga u een soort rijk geschakeerd beeld geven, in vele kleuren, van de gebeurtenissen. Daarom hebben we ervoor gekozen om mijn wat saaiere onderzoeksverhaal te larderen met getuigenissen van inwoners die wij hebben geïnterviewd.

U zult zeggen: Waarom wil je ons prikkelen om maar naar die publicatie te gaan. Omdat wij denken dat het voor u de komende tijd, in het nieuwe politieke seizoen en misschien wel zelfs na de verkiezingen, belangrijk zal zijn om kennis te nemen van de effecten op onze samenleving, omdat u besluiten zult moeten nemen die gevolgen daarvan zijn. Wij hopen u met onze kennis en ons onderzoek daarbij te kunnen ondersteunen. Dus: als u vragen heeft, u weet ons te vinden.
Wat ook impressionistisch is aangepakt, of in ieder geval veelkleurig, was de methode om deze verkenning, die we in opdracht van het college hebben gedaan, te doen. We hebben er niet voor gekozen om als onderzoekers alleen maar cijfers te gaan verzamelen – wat ik zeker niet onbelangrijk vind. Want: welke trends, welke effecten heeft de coronapandemie gehad op onze economie, op ons welzijn? Dat hebben we allemaal gevolgd en dat kunt u vinden op de website. Dat noemen we de coronamonitor. Daar vindt u al die gegevens. Maar we hebben die gegevens gecombineerd met interviews. We hebben zeventig interviews gehouden samen met Podium voor Architectuur. Aan het eind zal ik Yvonne Lub van Podium ook uitnodigen om u daarover wat te vertellen.
Podium heeft veertien experts geïnterviewd en wij hebben 55 diepte-interviews gehouden en een groepsgesprek met jongeren. Ik ben dus heel blij dat de mensen die we geportretteerd hebben hier straks aanwezig zijn en u over hun verhaal kunnen vertellen, maar ook heel blij dat we samen met Podium een minitentoonstelling in het Cultuurgebouw hebben kunnen organiseren waarin u ook in beeld en kleur veel zal kunnen zien. Want als het goed is… En daar wilde ik u ook op wijzen, maar ik zie dat ik nu zichtbaar ben op het beeld en niet de presentatie van de foto's die we wilden laten zien. Ik wilde u ook een impressie geven van de fotograaf die foto’s heeft genomen voor onze publicatie. Die heeft namelijk foto's gemaakt van Haarlemmermeer tijdens de pandemie. Dus niet alleen van onze geportretteerden, maar ook van plekken, van de verstilling van de gemeente. Ze zijn ontzettend mooi. Ik nodig u uit om die in het Cultuurgebouw te bezichtigen.
Ik heb eerder met mijn collega Rinse een presentatie gehouden toen we nog midden in de pandemie zaten. Toen heb ik u – misschien herinnert u het zich nog – een plaatje laten zien van een cirkel/een slang die in zijn eigen staart beet. Dat plaatje stond voor de ingewikkeldheid van oorzaak en gevolg tijdens deze pandemie. Want het begon allemaal inderdaad met een gezondheidscrisis. De ziekenhuizen stroomden vol. Maar al heel snel gingen de scholen dicht, kwam er een lockdown, mochten we mensen niet meer zien. Dus de gevolgen waren enorm op alle fronten in de samenleving. In onze presentatie hebben we daarom thema’s uitgekozen waarin die pandemie enorm effect had.
Om het impressionistische beeld niet al te chaotisch te laten worden, hebben we toch enige structuur aangebracht in deze lezing. Dus we gaan we eerst in op de thema’s zorg, onderwijs en sociale contacten. Daar zal ik u zo meteen alleen de belangrijkste conclusies over vertellen zodat u in die publicatie duikt, want daar staat echt heel veel in wat belangrijk is. Dan nodig ik uit de geportretteerde huisarts en de geportretteerde jongeren van de vriendenkring om u mee te nemen. Dan krijgt u de conclusies en de signalen van de thema’s economie, mobiliteit en wonen en woonomgeving. Dan nodigen we een stewardess uit en een architect die u mee gaan nemen. Ik sluit af met een doorkijk naar de toekomst en geef het woord dan aan Yvonne Lub die u meer zal vertellen over de interviews met de experts, heel kort.
Als ik het ga hebben over de zorg – en ik kan u maar een klein beetje vertellen van wat daar de belangrijkste conclusies zijn – dan kan ik u vertellen dat – iets wat u natuurlijk al weet – de druk op de ziekenhuizen enorm toenam. Maar die druk op de ziekenhuizen had een soort domino-effect op alle lagen in de zorg. En dat betekende dat de eerste lijn, de huisarts, niet meer zomaar toegankelijk was voor iedereen door drukte. Maar dat de thuiszorg en de wijkverpleging ook overbelast raakten, omdat die zorg kregen die niet meer in het ziekenhuis geleverd kon worden. En dat betekende weer dat mantelzorgers meer op hun bordje kregen. Waarom is dit belangrijk? Want u zult zeggen: ja, dat is een bekend verhaal. Als ik het nu lokaal vertaal en een doorkijk maak naar de toekomst, dan zou je kunnen zeggen: Haarlemmermeer vergrijst snel, vooral in die wijken die in jaren '70 en '80 gebouwd zijn. In die wijken, waar steeds meer ouderen komen, komt er ook steeds meer een beroep op thuiszorg en wijkverpleging. Dat betekent dat de COVID-pandemie daar extra druk op kan leveren,

ook voor de toekomst. Dus dat we daar rekening mee moeten houden, zeker ook als de pandemie niet helemaal weggaat maar terugkomt.
Als ik over het onderwijs de belangrijkste conclusies met u deel, dan kan ik zeggen dat de digitalisering in het onderwijs… we hebben gezien wat het kan. Dankzij de digitalisering konden de scholen openblijven en kon het onderwijs doorgaan. Maar tegelijkertijd zagen we ook leerachterstanden toenemen en de ongelijkheid toenemen. Er werd ons heel erg duidelijk dat onderwijs ook iets is tussen leerling en leraar. Dat er een sociale component zit aan het opvoeden van kinderen en dat die heel erg belangrijk is.
We hebben ook waargenomen dat voor bepaalde studierichtingen die in Haarlemmermeer belangrijk zijn, zoals toerisme of luchtvaart, stageplekken verloren zijn gegaan. Dat kan effecten hebben, ook op de langere termijn, voor jongeren. We maken ons daarom ook zorgen over het lerarentekort. Want dat betekent dat die opgelopen achterstanden de komende tijd wellicht niet zo snel weggewerkt zullen kunnen worden.
En dan als laatste over de sociale contacten wil ik eigenlijk zeggen dat een van de dingen die ons echt opvielen was dat de veerkracht van de kwetsbaren soms heel groot was en de kracht van de sterken kwetsbaarder was dan we hadden verwacht. Ik zal dit toelichten. We hebben met ouderen gesproken die alleen woonden en kwetsbaar waren qua gezondheid en toch een enorme veerkracht toonden in de hulp die ze aan anderen boden. En we hebben jongeren gesproken die qua gezondheid sterk staan ten opzichte van de ziekte en die zich heel kwetsbaar waanden omdat ze last hadden van burn-out, omdat ze eenzaam waren, omdat ze tegen ons zeiden – en dat ziet u ook heel mooi in een citaat van de panelen in het Cultuurgebouw – 'eenzaamheid is niet alleen maar iets van mensen van boven de veertig. Het raakt ons ook'.
Voor de nabije toekomst verwachten we dat de digitalisering in de huidige tijd – welke opa en oma hebben niet geskypet met hun kleinkinderen – een vlucht zal nemen. Maar we merken ook dat de pandemie ons geleerd heeft dat digitale contacten niet in de plaats kunnen komen van sociale contacten. En ik, die wat ouder ben, vind het heel grappig om te zeggen dat jongeren dat zeggen. Dat jongeren – zij die de expertise hebben, die Facebookvrienden hebben en op Twitter zitten en op Instagram en al die social media gebruiken – nu hebben gemerkt dat ze elkaar willen zien en willen ontmoeten en willen aanraken. En dat zij zonder dat eigenlijk niet tot wasdom kunnen komen.
Dit is mijn korte impressionistische – in de hoop dat dit u triggert om die publicatie verder te kijken – voor deze drie onderwerpen.
Nu nodig ik Ernst Bolsius, de door ons geportretteerde huisarts uit om zijn verhaal met u te delen.

De VOORZITTER: Mijnheer Bolsius is een broer van de burgemeester van Amersfoort. Wat leuk u te leren kennen. We hebben veel over u gehoord. Van harte welkom.

De heer BOLSIUS: Als eerste mijn excuus dat ik zit en niet sta. Ik heb een dijk van een hernia en langer dan dertig seconden staan en 15 meter lopen, dan moet ik weer gaan zitten. Dus excuses daarvoor.
Ja, u begon al over mijn broer. Het gekke is dat ik nu 35 jaar huisarts in Haarlemmermeer ben en dit de eerste burgemeester is die ik niet persoonlijk ken. Alle andere burgemeesters heb ik persoonlijk gekend. Het begon al bij Van Stam die de zwager was van mijn voorganger en ik daar regelmatig in huis trof. De laatste burgemeester dat is de broer van mijn zwager, dus die kwam ik ook altijd weer op verjaardagen tegen. Dus Theo die kwam ik altijd braaf tegen. Dit is de eerste burgemeester die ik tegenkom die ik niet persoonlijk ken, dus prettig dat ik nu met u kennismaak.
Ik ben nu 35 jaar huisarts in de Haarlemmermeer en er gebeurt veel. Het belangrijkste is dat je eerstelijns zorger bent. Die eerstelijns zorg die hebben wij – en ik praat namens al mijn collega's – de laatste anderhalf jaar behoorlijk verwaarloosd. Waar staan wij nu? Ik heb nog steeds een tent voor mijn voordeur staan en de mensen wachten nog steeds buiten bij mij voordat ze naar binnen mogen. Dat doe ik heel bewust, want mijn wachtkamer is niet zo groot en de kans op besmetting is dan ook

behoorlijk aanwezig zeker nu er nog steeds 2500 besmettingen geteld worden dagelijks. Dat is niet niks. Als u dan weet wat je dan meemaakt als dokter, wat je tegen kunt komen en hoe ziek mensen kunnen worden, dan wil je wel je maatregelen nemen. Het is zelfs zo dat je emotioneel wordt als mensen het virus ontkennen of het bagatelliseren. Je hebt dan het gevoel dat je die mensen op hun bek wilt slaan. Want het is heel ernstig. Als zelfs een van je collega's hier in Hoofddorp overleden is aan COVID – een jonge vent van nog geen vijftig. En dan moet ik, als vent van meer dan zestig die te dik is – wat dus een risicofactor is – als eerste naar een patiënt toe of de eerste keer komt de patiënt naar mij toe. En die komt vanaf 15 maart vorig jaar zonder beschermingsmaatregelen te staan. Wat heeft dat voor impact op je? Gelukkig had ik nog wat materiaal van de SARS-epidemie liggen, als een van de weinige huisartsen. Ze waren weliswaar over de datum, maar beter iets dan niets. En de ziekenhuizen die pikten alles in. Niet alleen voor mij, maar ook voor de andere eerstelijners en de zorgmedewerkers. En de mensen maar vragen – je bent het afvoerputje van de gezondheidszorg – van: dokter, doe er wat aan. U moet eens weten wat dat voor mij en mijn collega's betekend heeft. En dan heb ik het nog niet eens over alle andere randzaken.
Maar wat er nog meer komt. Vorig jaar op 8 maart was mijn zus jarig. En mijn hele familie bestaat niet alleen uit een burgemeester, maar uit allemaal huisartsen. Als je bij ons geen huisarts wordt in de familie, dan hoor je er niet bij. We hebben lacherig gedaan op die verjaardag, 8 maart. En dan zien wat een stroomversnelling dat was. 15 maart was mijn vrouw jarig. Toen kreeg een vriend van mij te horen, op de verjaardag, dat zijn restaurant, dat was om 18.00 uur, om 20.00 uur dicht moest. Hij kon wel janken, want al zijn voorraden kon hij weggooien. En niet wetende wat er zou komen. Zo snel ging het.
Als u eens wist hoeveel mailtjes van deskundigen, van de veiligheidsregio, van GHOR ik niet door heb moeten werken. Dan had ik de ene dag wat tegen de patiënt gezegd en de volgende dag was het alweer niet meer de waarheid. Ik kan u voorbeelden geven van wat er allemaal gaat gebeuren als zoiets gebeurt: daar word je gek van. Echt: een zinsnede door een populist bij Op1 of op de tv neergezet, dat zijn vijftien telefoontjes de volgende ochtend voor mijn assistente. En die zijn niet zachtzinnig, dat kan ik u vertellen. Want je bent er toch voor. Dat moet je toch doen. Dat moet je weten. Terwijl die, excuses, populist van toeten noch blazen weet. Ik wist er niks van, maar ik heb nog wel wat kennis van virussen. Maar het gros van de mensen heeft geen kennis van virussen. Maar zelfs de virologen wisten niet wat ze tegen moesten komen. Die wisten niet wat er allemaal zou gebeuren, omdat het een totaal nieuw virus was. Ja, we kenden coronavirussen en we wisten wat ze ongeveer zouden doen. Maar niet dat het zo een impact zou hebben. Wat u als politicus zegt en doet, heeft een enorme weerslag op de mensen. Ook al is het onzin: wij krijgen het op ons bord. En ik verwijt ook, niet alleen de politici maar ook de pers, dat ze bovenop die mensen zitten die van toeten noch blazen weten en dan de meest afgrijselijke dingen zeggen en dan niet weten hoe ze mensen daar ongelofelijk mee in het harnas jagen en wij bij God niet weten wat er te doen valt.
Dan zijn er natuurlijk ook wel goede gebeurtenissen. We hebben de voorzitter van de GHOR van deze regio gehad en we hebben daar heel veel steun aan gehad. We hebben geweten dat er steun kwam van alle kanten en dat er toch wel duidelijke richtlijnen kwamen, ook al veranderden die elke drie weken. We wisten wel waar we op een gegeven moment aan toe waren.
Maar toch was het soms spitsroeden lopen. De minister die zegt van het ene vaccin dat dat toch wel zes weken eerder gegeven kan worden. Je hebt net je hele praktijk erop ingericht, je vakantie verzet zodat je gewoon na twaalf weken het vaccin kan geven. Je personeel heb je ervan overtuigd dat die toch ook moeten komen en die heb je ook hun vakantie moeten laten verzetten. En hup: een pennenstreek en daar gaat het er weer vandoor.
Zo kun je doorgaan en dan heb ik het nog niet eens over het leed dat ik dagelijks op de praktijk tegenkwam en dat ik iedere keer moest oplossen. Het was echt afgrijselijk. En dan het verlaten van de zorg. COVID had de voorrang. Maar als je dan een terminale patiënt hebt en je kunt niet eens nachtzorg regelen om iemand dood te kunnen laten gaan in een schoon bedje en de ziekenhuizen zeiden: dan moet je maar de huisdokter bellen. De huisdokter belt de thuiszorg op – acht stuks zijn er

weliswaar in deze regio – maar die gaven niet thuis, want die zaten ook met hun handen in het haar. Zo gingen we maar door.
Ik weet dat ik een enorme emotionele oproep aan u doe, maar dit is wat de dagelijkse gang van de huisartsen was. Zo kan ik nog wel uren doorgaan, maar ik mag niet zo lang doorgaan, heb ik begrepen. Ik dank u hartelijk voor uw aandacht.

Applaus

De VOORZITTER: Ik wilde u dit overhandigen. Bedankt voor uw medewerking.
Thijs Eckhardt, van harte welkom.

THIJS ECKHARDT: Dank u wel. Ja, ik sta hier. Ik ga iets vertellen over mijzelf en voornamelijk ook mijn vriendengroep. Wij zijn een groep jongeren tussen de twintig en zestig jaar. Toegegeven dat de meesten toch wel onder de 35 zijn. We verschillen ontzettend in ons dagelijkse leven. We zijn studenten, muzikanten, mensen uit de verpleging, de financiële sector, de IT zoals ikzelf, maar ook mensen uit de eventindustrie en de horeca. Het dagelijkse leven veranderde ontzettend, maar voor iedereen dus weer net op een andere manier. We hebben elkaar ontmoet in Duycker. Of we nu gast, barmedewerker, vrijwilliger of artiest waren, we kwamen daar voor de eerste keer en we zijn eigenlijk nooit meer weggegaan. Het was voor ons een plek om naartoe te gaan als je geen afspraak had gemaakt. Of je daar nu bekenden ziet of onbekenden. Het maakt niet uit. Je hoefde nooit alleen te zijn als je dat niet wilde zijn.
Tijdens corona viel dit weg. Waar en wanneer kunnen we elkaar nog zien? Wie kan of mocht nog afspreken? Waar de een de vrijheid had van zijn eigen huis woont de ander nog bij het gezin thuis, bij zijn ouders en mag soms niet eens de deur uit, geen mensen over de vloer. Isolatie. We zagen elkaar niet of weinig. Onze grote vriendengroep werd steeds kleiner tot er kleine groepjes ontstonden waarin we toch nog een beetje sociaal contact konden hebben. Helaas vond niet iedereen zo een groepje.
Voor mij heeft dit niet genoeg geholpen. De druk vanuit werk lag hoog en mijn uitlaatklep was weg. Ik werd ziek. Hoofdpijn, migraine, moe, slaaptekort, schuldgevoel: allemaal burn-outverschijnselen. Normaal zou je zeggen: nou ja, ik zit thuis, maar heel Nederland zat thuis. Dus ik zei maar niks. Weinig mensen wisten hoe ik eraan toe was, omdat ik ook maar weinig mensen zag. Uiteindelijk ben ik met professionele hulp, zelfreflectie en veel tijd eruit gekomen met een klein lichtpuntje: sterker dan ooit.
Tijdens corona vonden mensen het ook leuk om online af te spreken: lekker te gamen. Zo spraken we af op Discord. Voor de ouderen onder ons: dat is een soort van Skype of Teams. Op een paar vrienden na vond iedereen dat toch best wel lastig. Of er nu problemen waren in de techniek qua webcam en microfoon of soms leek het wel of iemand nog gewoon een inbelverbinding had. Voor de jongere kijkers thuis: dat is dus gewoon heel traag internet van vroeger. Het was niet perfect. Het was verre van perfect. Het fysieke contact dat wij zochten, konden we niet krijgen en toch hielp het ons. Beetje bij beetje. Maar hoe langer corona duurde, hoe minder mensen ook online gingen afspraken. Het leek wel alsof we er gewoon helemaal klaar mee waren. We zaten er doorheen.
Gelukkig werd rond die tijd het beter weer. Weten jullie het nog: dat we vorig jaar een zomer hadden? Ik wel. Het weer werd beter. We gingen weer naar buiten. En waar beter konden we elkaar ontmoeten dan in het Haarlemmermeerse Bos? Daar was ruimte en we konden elkaar weer zien. Ook de mensen die thuis werkten bij hun ouders, kwamen. En toen zagen en hoorden we eigenlijk hoe het met iedereen ging. Er waren best veel pittige verhalen. Met de een ging het slechter dan met de ander en met de ander ging het beter dan de rest.
Wat mij wel opviel, is dat de mensen die thuiswonend zijn bij hun ouders, het toch wat zwaarder hebben gehad dan misschien de rest. Deze mensen, zeker als ze nog studerend zijn, thuiswerken of geen werk hadden, hebben het ontzettend zwaar gehad. Ik gun die mensen zo graag een woning voor zichzelf. En daar zijn ze ook naar op zoek. En of ze nu het geld niet hebben of simpelweg het aanbod

er niet is: het is verschrikkelijk. Dit zien wij als een van de grootste problemen van deze tijd: de woningnood.
Ik zou nu nog veel kunnen vertellen over de tweede lockdown. Dat ga ik alleen niet doen, want ik wil met een positieve noot eindigen. We zijn nu weer een jaar verder en we zien elkaar weer: in de kroeg, tijdens een concert of we spelen een spelletje thuis: bijvoorbeeld Dungeons & Dragons, want dat is wel een hele fijne manier om even weg te zijn uit de realiteit. En wat we ook hebben besloten is om vanaf nu iedere eerste zaterdag van de maand gezellig af te spreken in Duycker. En we komen allemaal in het net, in het pak, we doen wat effort en op die manier zorgen we dat we vieren dat we elkaar weer kunnen zien. Wat blijkbaar toch iets speciaals is.
En, voordat ik die praatje ga beëindigen, moet ik toch even zeggen hoe bijzonder ik het vind dat ik hier voor u allen sta. Eigenlijk al anderhalf jaar geef ik ook presentaties op mijn werk. Alles online natuurlijk. En nu moet ik toegeven dat het fijn is om een broek aan te hebben.
Dank u wel.

Applaus

ISABEL SUAREZ: Nou, ik had u kleur beloofd en dat heeft u gekregen, toch? Mijn volgende onderwerp is economie en mobiliteit en wonen. Ik deel met u weer de belangrijkste conclusies van onze verkenning. Ik deel ze weer in van: Wat nemen we waar en wat verwachten we voor de toekomst?
Het is voor u geen verrassing als ik u vertel dat de Haarlemmermeerse economie een hele sterke economie is. Dat was het en dat is het nu weer opnieuw. U zult ook wel gezien hebben in de krantenberichten dat, toen de pandemie begon, Haarlemmermeer ook volgens het CBS het sterkst daalde en nu ook weer het sterkst stijgt. Dat betekent dus – en dat wisten we eigenlijk al, maar de pandemie maakte het weer extra duidelijk – dat Haarlemmermeerse economie sterk is, maar zeer conjunctuurgevoelig. Dat heeft alles te maken met de dominante sectoren in de gemeente. Die zijn verbonden met de internationale handel. Het zijn de sectoren in de luchtvaart, de logistiek, de sierteelt en het toerisme. En die kregen dus de grootste klappen en beginnen zich nu, nu de lockdowns in ieder geval weg zijn, weer wat aan te trekken. Wat ons opviel, was dat juist niet de hele grote bedrijven maar de kleine bedrijfjes die niet heel specialistisch waren heel veel veerkracht toonden ook tijdens de pandemie. Dat is eigenlijk logisch, want zij konden iets verzinnen.
We hebben de bakker als voorbeeld geportretteerd, die leverde aan horecazaken. Die horecazaken sloten en toen begon hij zijn brood direct aan de consument te verkopen. Dus om een voorbeeld te geven van hoe kleine bedrijfjes daar toch mee om konden gaan. Dit als je kijkt naar de kant van de ondernemers.
Want aan de kant van de werknemers was flexibiliteit geen zegen maar juist een vloek. Want werknemers met flexibele contracten waren de eersten die tijdens de pandemie hun baan kwijtraakten en in de problemen kwamen. Voor de toekomst verwachten we… En Hans de Bats van de Voedselbank zit daar en ik heb hem ook geïnterviewd en hij gaf ook een doorkijk voor de toekomst. En we waren aan het begin van de pandemie bang dat er veel werkloosheid zou zijn. Nou, we weten nu uit het nieuws dat dat gelukkig niet het geval is. Maar we zullen nog moeten afwachten of de match tussen de mensen die zich aanbieden en de plekken die er zijn wel kloppend gemaakt zal kunnen worden.
Het is heel lastig dus om te zeggen hoe dit verdergaat, want het is niet te voorspellen hoe deze pandemie verder zal gaan en de impact op de economie dus ook niet. Maar wat we wel denken en willen ook als onderzoekers, is meer zicht krijgen nog in de wederzijdse afhankelijkheden en de verdeling tussen de internationale, regionale en lokale economie op ons grondgebied, omdat we op die manier ook meer inzicht zullen hebben in wat ons te wachten staat bij een volgende pandemie of crisis.
Over het thema mobiliteit en wonen geldt voor beide dat, als ik het compact weergeef ik kan zeggen:

ver weg werd ineens dichtbij. We gingen niet meer naar het werk, want het werk was thuis. We gingen niet meer naar het buitenland, maar in eigen land op vakantie. Alles was dichtbij en daarom hebben we ook het thema mobiliteit gekoppeld aan wonen en woonomgeving, want we waren veel meer in ons eigen huis en in onze eigen woonomgeving. Het thuiswerken en het feit dat de kinderen op school moesten werken ook, noopte ons daartoe. Dat betekende dat we ook anders gingen kijken – dat kwam ook uit onze interviews – naar onze eigen woning en woonomgeving. We merkten ineens dat het wel handig was om een extra kamer te hebben waarin we konden werken en niet allemaal aan de keukentafel. We merkten ook dat het heel fijn was – dat hoorden we in een interview van een jong gezin – dat ze een grote tuin hadden. Ze moesten er niet aan denken dat ze in de stad hadden gezeten en allemaal in een flatje hoog achter. En we merkten ook dat mensen snakten naar een gevarieerde mooie openbare ruimte om elkaar te ontmoeten nu het thuis niet meer kon en daar steeds meer eisen aan gingen stellen. Een boswachter vertelde ons ook dat de recreatiegebieden volliepen en dat mensen daarnaartoe stroomden. Voor de toekomst verwachten we dat de individuele vormen van vervoer waar velen voor kozen omdat het openbaar vervoer gevaarlijk werd of in ieder geval niet veilig genoeg geacht door sommigen, zullen blijven en dat zal betekenen dat het autogebruik misschien zal toenemen, maar waarschijnlijk ook het gebruik van fietsen en elektrische fietsen. Dat zal ook impact hebben op onze behoeftes in Haarlemmermeer voor de openbare ruimte. Nou, ik heb het al genoemd, maar het suburbane woonmilieu waar hier een overschot aan is, lijkt weer in trek te komen vanwege die tuinen en het grote wonen. Of dat blijvend zal zijn, weten we niet, maar we zien wel dat ook mensen doordat ze meer thuis kunnen werken, vaker verhuizen naar buiten de randstad. Dus dat zijn allemaal trends en nieuwe ontwikkelingen die voor de toekomst relevant kunnen zijn.
Dan geef ik nu het woord aan Irene Bos, de stewardess, die ons iets gaat vertellen over haar verandering van baan.

IRENE BOS: Ja, goedemiddag allemaal. Nou, ik ben Irene. Ik vind het een beetje spannend om voor zo een grote groep te staan, want ik sta liever in een Boeing met een zwemvest voor en vertel waar de uitgangen zijn. Maar de reden dat ik hier sta, is dat ik stewardess was bij de KLM. Ik was daar eigenlijk een soort herintreder want ik had van mijn twintigste tot mijn dertigste al gevlogen. Toen kreeg ik twee kindertjes en toen dacht ik: laat ik wat rustiger aandoen. Dus ik ben met beide benen op de grond terechtgekomen. Wel altijd blijven werken, maar toen mijn jongste zeventien was, toen dacht ik van: nou ik kan het eigenlijk wel weer eens proberen. Dus ik ben weer gaan vliegen. Dat was heel moeilijk om daar bij te komen, zeker op oudere leeftijd om al die stappen te doorlopen die je moet doen. Maar ik was ontzettend blij en ik had eigenlijk mijn droombaan die ik altijd had gehad weer terug.
Ja, en toen kwam corona. Ik was toen net tien maanden in dienst. Ik had net mijn gesprek voor een vast contract en toen ging de KLM steeds minder vliegen. Eigenlijk gingen we alleen nog maar mensen ophalen uit het buitenland. Dus dat heb ik allemaal nog gedaan. En toen, op 1 april vorig jaar, werd ik opgebeld dat mijn contract niet werd verlengd of tenminste dat ik geen vast contract kon krijgen door corona. Ja en toen stortte mijn wereld wel een beetje in, want ik was eindelijk weer waar ik wilde zijn. Ik was weer helemaal blij. Ja. Dan kom je een beetje in de rouw, zoals ze dat noemen. Door je baan te verliezen kun je wel een soort gevoel van rouw krijgen. Ik had daar wel last van. Ik kwam bij het UWV terecht. Was werkzoekende, noemen ze dat dan. Ik werd gebeld en dat was meteen van: 'Wat zoek je voor baan?' Ik zeg: 'Ja, ik moet je eerlijk zeggen dat is geen baan zoek; ik wil gewoon vliegen.' En toen zei ze van: 'Ja, maar dan kun je toch gewoon bij een andere maatschappij solliciteren.' Ik zeg: 'Ja, maar alle maatschappijen vliegen niet meer, dus dat gaat niet lukken.' 'Ja en bij KLM op de grond werken dan?' Ik zeg: 'Nou die mensen worden ook allemaal… dat zijn allemaal flexwerkers. Die gaan er ook allemaal uit.' Ik zeg: 'Dat is ook niet… daar heb ik geen kans meer.'
Dan moet je dus gaan denken: Wat wil ik? Ik wil wel graag wat doen, want ik ben geen thuiszitter. Ik ben 52. Ik kan heus wel lekker nog aan het werk blijven. Maar ja, die droombaan even niet. Maar ik

kan misschien wel hele andere dingen doen. Ik zag dat ze in de zorg heel veel mensen nodig hadden, maar ik heb geen zorgopleiding dus dat is wel heel lastig. Maar ik zei: 'Ik kan toch een heleboel andere dingen wel doen die je in de zorg kunt doen. Mensen eten geven. Mensen helpen in hun pakken/maskers.' En ik zag op tv dat ze allemaal buddy's nodig hadden in de zorg, dus ik had me heel enthousiast ingeschreven om daar wat te gaan doen, om daar wat te betekenen. Maar wat ik gemerkt heb, is dat ik daar niet tussenkwam. Er was een idee dat mensen zich daar allemaal voor in konden schrijven, maar ik had het gevoel dat er geen plan was. Dus wat doen met al die mensen die graag willen helpen. Maar ja, die zaten maar te wachten. Wat moet ik dan doen?
Uiteindelijk ben ik na een aantal maanden bij Extra handen voor de zorg terechtgekomen en heb ik via de nationale zorgklas een online training gedaan en ben ik ondersteunend zorgverlener geworden. Dat betekent dat je in de zorg heel veel mag doen om de zorgverleners te helpen. Dus je mag niet de mensen wassen/helpen of medicijnen geven, maar je kunt wel alles klaarleggen, alles klaarzetten. Uiteindelijk ben ik dus terechtgekomen in een verzorgingshuis in Badhoevedorp. Daar werk ik nu in de huiskamer als gastvrouw, als stewardess eigenlijk. We gaan alleen nergens heen, zeg ik altijd. Het is heel dankbaar werk. Ik vind het wel heel zwaar. Het is niet iets… Laat ik het zo zeggen: de mensen in de zorg hebben heel veel respect van mij. Het lijkt mij heel erg zwaar om dat te doen. Er is geprobeerd om mij de zorg in te krijgen door te zeggen van: 'Ja, ga dan een opleiding doen'. Ik denk: 'Ja, maar als ik een opleiding ga doen, dan duurt dat nog een jaar en dan kan ik nu niet helpen waar ik wil helpen. Dus dan moet ik in de studieboeken gaan zitten.' Dat wil ik ook niet, want er is zo veel hulp nodig. En ik heb me aangemeld als belbuddy. In Hoofddorp of in Haarlemmermeer kun je je aanmelden als belbuddy en dan kun je regelmatig mensen bellen die alleen thuis zijn, die eenzaam zijn. Zo ben ik gekoppeld aan iemand die ik regelmatig opbel en heel soms ontmoet. Dus dat doe ik ook, want in het verzorgingshuis kan ik niet fulltime werken op dit moment. Ik wilde eigenlijk in meerdere verzorgingshuizen tegelijk werken maar dat kon niet vanwege corona. Ze wilden niet dat je in verschillende huizen tegelijk werkte.
Ondertussen overleed mijn schoonvader vorig jaar. Mijn schoonmoeder woont nu alleen, maar kan niet zo heel veel zelf. Daar help ik elke week. Eigenlijk ben ik een soort mantelzorger. Mijn moeder help ik ook veel. Zo is mijn week helemaal gevuld en gelukkig zit ik niet thuis. Wat ik daarbij wil zeggen is dat ik niet zielig ben. Dat zeg ik altijd. Mensen zeggen wel: 'Oh wat erg, je bent je baan kwijt, je droombaan.' Natuurlijk is dat hartstikke erg. Het is nu inmiddels bijna anderhalf jaar geleden, dus… Wat ik wel altijd zeg is dat ik dankbaar ben dat ik gezond ben en een dak boven mijn hoofd heb, een lieve man en kinderen die mij opvangen als ik het moeilijk heb. Dat is eigenlijk het belangrijkste voor mij.
Dus ik wilde nog een ding voorlezen. Ik heb het niet zelf geschreven. Ik heb het van internet gehaald. Het is van Brievenbusgeluk en het heet 'Deur'. Dit is een beetje hoe mijn gevoel was in de afgelopen tijd. Het gaat niet van de een op de andere dag.
De deur slaat dicht
En angst bekruipt mij
Welke kant moet ik nu op?
Steeds weer als er deuren sluiten
Voelt het alsof alles stopt

Ik voel de onrust in mijn lijf
En hoe mijn hoofd blokkeert
Teruggaan is geen optie
Maar blijven stilstaan voelt verkeerd

En dan ineens zie ik de kier
Een nieuwe deur gaat open
Mijn hoofd moet even schakelen

Maar voorzichtig ga ik lopen

Die dichte deur houdt mij niet tegen
Ik wil verder
Ik wil door
En als het vertrouwde wegvalt
Kies ik gewoon een ander spoor
En als u me vandaag zou vragen wat ik morgen zou willen, dan zou ik het liefst weer vliegen bij de KLM.

Applaus
Overhandiging publicatie.

IRENE BOS: Dank u wel. Ik hoop het ook. Dank u wel.

De VOORZITTER: Mag ik de heer Milad Pallesh uitnodigen?

MILAD PALLESH: Dat mag. Goedemiddag. Bedankt dat ik hier aanwezig mag zijn. Ik ben Milad Pallesh, architect en oud-inwoner van Haarlemmermeer. Tijdens mijn studie vertrokken naar de grote stad om te studeren en daar ben ik blijven hangen. Dit is een belangrijk moment voor mij, omdat ik ook mijn vader ben verloren tijdens de corona. Heel fijn en bedankt dat dit georganiseerd wordt.
Zoals ik al zei: ik ben architect, oud-inwoner van de Haarlemmermeer en samen met Richard Proudley, ook architect en oud-inwoner van de Haarlemmermeer, hebben wij een bijdrage geleverd aan het onderzoek van Podium voor Architectuur.
Ik woon in Amsterdam-West, op 80 m^2, vrouw en twee kinderen. Toen de corona uitbrak, moesten we dus allemaal thuiswerken: halve dagen werken, halve dagen voor de kinderen zorgen. Dus ik had eigenlijk halve dagen om na te denken wat er op ons afkomt en wat er eigenlijk aan het gebeuren is en wat de toekomst kan zijn van de gebouwde samenleving. De gevolgen van de crisis zijn op diverse schalen, wat ons betreft, heel erg zichtbaar. We zien behalve de negatieve gevolgen ook veel potentie, want crisis biedt tijd om na te denken en ook creatief na te denken. De gevolgen zijn, wat ons betreft, in drie schalen in onze gebouwde samenleving te herkennen.
De sociaalmaatschappelijke schaal natuurlijk. Onderwerpen als eenzaamheid, obesitas, huiselijk geweld zijn actueler dan ooit. Niet alleen sociale onderklasse of de ouderen, maar helaas met name de jongeren zijn hier de dupe van. Het ontbreken van sociale contacten en het sluiten van openbare gelegenheden zijn heftig, zoals hiervoor al benoemd werd. Deze onderwerpen worden natuurlijk al jaren genoemd, maar het stimuleren van ontmoetingen en informele zorg worden weer heel actueel. Wat ons betreft zijn dit belangrijke zaken waar beleidsmakers van de leefomgeving serieuzer over na moeten denken.
Als we een beetje inzoomen, zijn openbare ruimte en landschappelijke ruimte heel belangrijk geworden. De openbare ruimte, die we heel vaak voor lief nemen, blijkt op dit moment een van de belangrijkste en een van de meest waardevolle bezittingen te zijn die we hebben, zoals het Haarlemmermeerse Bos waar jongeren samen kunnen komen. Het park transformeert tot een verlenging van de woonkamers en de dagelijkse wandelingen. Het park gaat ook functioneren als een sportschool, een restaurant, een koffiehuis, een feestzaal en is daarmee een onmisbare ontwerpopgave van onze samenleving. Een stukje bewustwording, want het is er altijd.
En de woon- en leefomgeving en met name nadenken over nieuwe woontypologieën. Het thuiswerken of thuis colleges volgen wordt een norm. Er is noodzaak om goed na te denken wat de mogelijkheden zijn op het gebied van wonen in combinatie met werken en studeren. Misschien worden woon-werkunits, woon-werkwoningen of atelierwoningen veel belangrijker dan we nu denken. Het is misschien een stads begrip, maar misschien is dat voor alle dorpen, alle steden, alle gemeenten een

belangrijkere woningtypologie. Dit allemaal – en natuurlijk zijn er ontelbaar veel gevolgen en potenties – is wat ons betreft de belangrijkste opgave. Volgens mij en Richard is voor onze samenleving dit allemaal vormgeven op een manier waarop de karakteristieken en de kwaliteiten van de Haarlemmermeer worden gekoesterd en worden verbeeld. Al is het voor velen onzichtbaar, de architectonische kwaliteiten en de kenmerken van de Haarlemmermeer, maar die zijn er echt. Wij kunnen dat bewijzen met ons architectenoog. Dank je wel.

Applaus

De VOORZITTER: Aan het woord is nu Yvonne Lub. Van harte welkom.

YVONNE LUB: Dank u wel. Podium voor Architectuur heeft met ontzaglijk veel plezier en intensiteit samengewerkt met het team Onderzoek. Waarvoor hartelijk dank. Het was een heel waardevolle ervaring en een heel waardevolle periode. We deelden de behoefte en de noodzaak om deze cruciale tijd met echt alle ervaringen constructief in te zetten voor de nabije toekomst en om die ervaringen te delen en beschikbaar te stellen voor de inwoners van Haarlemmermeer en ook alle professioneel betrokkenen bij Haarlemmermeer.
Wijzelf als Podium voor Architectuur, hebben flink moeten herijken de afgelopen paar jaar. Want zomaar zichtbaar maken en elkaar ontmoeten – nou ja, daar hoef ik niets over te zeggen – dat was er niet meer bij. Die herijking was ook goed. We hebben het afgelopen jaar benut om gedachten en kennis over landschap, over architectuur en ook over de leefomgeving te delen, te beschrijven, te verbeelden, beluisterbaar te maken met podcasts en breed beschikbaar te maken voor het veilig thuis beleven. Iedereen op het eigen moment en in een prettige veilige omgeving.
En voor deze gesprekken – wij noemen dat eigenlijk al enige tijd de pandemieportretten – specifiek hebben we experts gesproken, intensief betrokkenen bij Haarlemmermeer. Iedereen heeft meteen 'ja' gezegd op onze vraag: Willen jullie daar met ons over in gesprek gaan? Iedereen vond het uitermate functioneel. Ze wilden heel graag hun zorg en hun kennis bundelen en ook delen met ons. We stelden een vraag en eigenlijk hoefden we daarna bijna niets meer aan vervolgvragen te stellen, want het stroomde. De kennis en ook de ervaringen en de zorgen die stroomden vanzelf. Zij deelden hun ervaringen en ze kijken naar de ruimtelijke toekomst die ons wacht. Dat is nogal een opgave. Die experts, het zijn er veertien, kunt u teruglezen. Zoals we het nu gebruikelijk zijn te doen: rustig in uw eigen tijd op uw eigen moment. Ze staan in de online publicatie van Podium voor Architectuur en ze zijn ook terug te zien in de expositie in de passage van het Cultuurgebouw, zoals Isabel al noemde. Zij komen uit velden als projectontwikkeling en woningbouw, woningcorporatie, energie, mobiliteit en vervoer, luchthaven, ook weerbaarheid, landschap en groen, leefbaarheid en architectuur. En juist vanuit deze tijd benoemen zij hun zorg over bijvoorbeeld wonen voor iedereen. Het is al vaker langsgekomen. En ook Milad benoemde het daarnet: Hoe zorgen we dat iedereen van jonger tot ouder een plek krijgt, een veilige plek, een persoonlijke plek, een dak boven zijn hoofd?
De menselijke maat in woon- en werkomgeving werd ook heel vaak genoemd. Een prettige omgeving waar je je thuis voelt, waar je je in herkent. Een werkomgeving die niet zo grootschalig is, maar dat je er ook fijn kunt sporten, kunt lopen met de hond, misschien ook wel met de wandelwagen. Misschien is de crèche ook wel in de buurt. Dat zijn allemaal aspecten waarvan we nu hebben gemerkt: dichtbij elkaar wonen en werken dat zou heel erg fijn zijn.
En daarnaast is er ook een toenemende behoefte om extra zorg aan energie en klimaat te besteden, want – noemde de directeur van Vattenfall – we werken wel thuis, maar dat dataverkeer dat komt in extreme mate op gang want die bewegingen moeten wel worden gemaakt. En hoe kunnen wij nog voorzien in die toenemende energiebehoefte? Hoe geven we dat vorm? En vooral ook: Waar geven we het dan ook een plaats? Dat zijn wel grote opgaves. En ook, eerder genoemd – en ik bevestig het ook maar – de behoefte aan een gezonde groene omgeving, oog voor juiste flexibilisering – en dat lijkt een vreemd woord misschien, want het werkt ook heel vaak tegen ons, maar toch: juiste flexibilisering

– en participatie.
Ik wil graag twee quotes van twee experts toelichten, eruit halen. Eén quote is van Remco Pols – ook in deze zaal aanwezig – regiomanager van Ymere. En Remco noemde: "De afgelopen tijd was er een van wendbaarheid en flexibilisering gericht op de toekomst. De situatie kan razendsnel wijzigen en voor je het weet is het alweer anders. Dat betekent vooral dat je heel flexibel moet zijn."
Een andere quote die ik graag aan u voor wil leggen – een beetje op het andere uiterste van de lijn en niet per se ruimtelijk, lijkt het – die is van Esther van der Klis. Esther is strategisch beleidsadviseur Ruimtelijke ordening en luchtvaart bij de provincie Noord-Holland. En Esther benoemde de druk op de participatie en de organisatie daarvan. Ze zei: "Die zijn groot in deze tijd. Hoe wordt je gehoord? Hoe zwaar telt je stem? En dat zal nooit een-op-een zijn. En daarnaast: Hoe wordt het georganiseerd?"
Daar wil ik graag aan toevoegen: Hoe wordt participatie zichtbaar gemaakt? Hoe geef je mensen die daaraan deelnemen ook echt actief een gezicht en een stem? Dan kan ik toch daar heel positief over zijn, want – het werd al eerder genoemd door Isabel en daarmee rond ik ook af – de onlinepublicatie van al die experts kunt u vinden op de website van Podium voor Architectuur. De expositie is te zien in de passage van het Cultuurgebouw tot eind oktober. Dus u kunt echt ruim de tijd nemen en een paar keer langslopen. Het is een heel fraaie verbeelding van diepgaande gesprekken die team Onderzoek heeft gevoerd en die de bewoners een gezicht geven. Echt prachtig geportretteerd. En Podium voor Architectuur heeft experts een stem gegeven. En dan: Niké Dolman, de fotograaf, een eigentijdse jonge fotograaf, die heeft de pandemie echt op allerlei locaties in Haarlemmermeer invulling gegeven en goed verbeeld. Wij hopen u te zien. Dank u wel.

Applaus

De VOORZITTER: Dank u wel. Ik kijk even naar Isabel. Wil jij nog afrondend iets zeggen?

ISABEL SUAREZ: Ik rond af met twee zinnen. Ik hoop dat we u een rijk geschakeerd beeld hebben kunnen geven van de coronapandemie en een gekleurd beeld. En ik hoop op heel veel vragen van u die we graag zullen beantwoorden. Dank u wel.

Applaus

De VOORZITTER: Isabel, mag ik jou danken en in jou alle mensen die dit onderzoek hebben gedaan en samen hebben gewerkt om het boek, wat u inmiddels uitgereikt heeft gekregen, het onderzoek is niet alleen digitaal, maar ook in boekvorm. Ik raad het u van harte aan. Ik ga zelf ook met plezier kijken naar de tentoonstelling over dit onderwerp.
Dames en heren, we gaan afronden. Ik wil u ontzettend bedanken dat u er bent. Het is toch een bijzondere opening om, juist voor ons, hier in het raadhuis mensen binnen te hebben die ons een spiegel voorhouden. Dat is volgens mij waarom we deze baan ook allemaal doen. Om te luisteren naar mensen en kijken wat we voor hen kunnen betekenen. Dan is het ook een hele mooie afronding. En ik zeg afronding, maar de pandemie is nog niet voorbij. Het aantal infecties neemt toe. Het was zelfs zo spannend dat we dit eigenlijk bijna niet konden organiseren. Dus we hebben het gedaan in de vorm zoals we dat nu hebben gedaan. Maar, omdat het niet bekend is wie van u ingeënt is en wie niet – en we kunnen dat ook niet vragen – vraag ik aan u allemaal om de 1,5 meter in acht te houden. U heeft een drankje gekregen en ik nodig u van harte uit om met onze sprekers – want die zitten nog achter allemaal en ook de andere mensen die bij hebben gedragen zijn aanwezig – even een drankje te drinken maar doe dat dan op de afstand zodat u elkaar gezond houdt.
Daarmee wens ik u een heel goed jaar en laten we met elkaar oog houden voor de inwoners die op allerlei manieren zijn betrokken bij corona. Volgens mij is dit een mooie start van dit jaar. Ik wil u danken. Ik wil vooral alle mensen die ons daarmee hebben verrijkt. U en ook achterin, ik zie u. Hartelijk dank voor uw bijdrage. Ook in zang en in gedichten. Ik sluit deze bijzondere vergadering en ik

heropen de reguliere vergadering om 17.00 uur.